

Dažnai užduodami klausimai

Europos Audito Rūmų, kaip ES išorės auditoriaus, vaidmuo ir darbas

1. Kas mes esame?

Europos Audito Rūmai yra **nepriklausomas Europos Sąjungos (ES) išorės auditorius**. Įsteigti 1975 m. Briuselio sutartimi, jie darbą pradėjo 1977 m. spalio mėn. o visavertę ES institucija tapo 1993 m., kai buvo pasirašyta Maastrichto sutartis.

Mes padedame gerinti ES finansų valdymą, propaguojame atskaitomybę ir skaidrumą ir atliekame Sąjungos piliečių **finansinių interesų sergėtojo vaidmenį**. Savo nepriklausomu ir nešališku darbu padedame kitoms ES institucijoms ir valstybėms narėms geriau valdyti ES lėšas ir prižiūrėti jų naudojimą.

Apie savo darbą ir nustatytus faktus pranešame ataskaitose ir kituose leidiniuose. Šios ataskaitos yra svarbios Tarybai ir Europos Parlamentui jų teisėkūros ir kontrolės darbe, taip pat Europos Parlamentui **tvirtinant**, kad ES institucijos įvykdė ES biudžetą.

2. Ką mes veikiame?

Mes atliekame **auditus, apžvalgas** ir teikiame **nuomones**.

- o Audito temas pasirenkame ir **auditus** atliekame nepriklausomai, atsižvelgdami į Sutartyje apibrėžtus mūsų įgaliojimus ir užduotis, [INTOSAI profesinius standartus ir kitus nutarimus](#): *Auditas yra sistemingas procesas, kurio metu objektyviai renkami ir vertinami įrodymai, siekiant nustatyti, ar informacija arba faktinės sąlygos atitinka nustatytus kriterijus, kuriuos taiko nepriklausomos išorės audito įstaigos*. Mūsų audito įgaliojimai apima **finansinius, atitikties ir veiklos auditus**, o audituojame ES institucijų ir įstaigų, taip pat valstybių narių institucijų, įgyvendinančių ES lėšas ir (arba) politiką, veiklą.
- o Savo **apžvalgomis** siekiame pateikti padėties aprašymą ir analizę, dažnai iš kompleksinės perspektyvos ir remiantis ankstesniu audito darbu ar kita viešai prieinama informacija. Galime pateikti sričių ar klausimų, kurių dar neauditavome, analizę arba nustatyti su konkrečiomis temomis ar problemomis susijusius faktus. Šis darbas taip pat gali atskleisti susijusią riziką ir iššūkius.
- o Taip pat teikiame **nuomones** dėl Komisijos pasiūlymų dėl naujų ar peržiūrėtų teisės aktų. Kai šie pasiūlymai daro didelį ir (arba) tiesioginį poveikį finansų valdymui, pagal ES teisę reikalaujama, kad tam tikruose teisėkūros procesuose būtų konsultuojamasi su Audito Rūmais. Kitos ES institucijos gali paprašyti mūsų nuomonės dėl kitų konkrečių klausimų. Nors mūsų nuomonės nėra teisiškai privalomos, apie visas jas pranešame Europos Parlamentui ir Tarybai, ES teisės aktų leidėjams, kad jie jas apsvarstyti.

Europos Audito Rūmų DUK

3. Kokius auditus atliekame?

Atliekame trijų rūšių auditus. Tikriname, ar:

- teisingai apskaitomos ES lėšos (**finansinis auditas**),
- jos surenkamos arba išleidžiamos pagal atitinkamas taisykles ir nuostatus (**atitikties auditas**) ir
- jos davė ekonominės naudos (**veiklos auditas**).

Finansinis ir atitikties auditai

Pagal [Sutartimi mums suteiktus įgaliojimus](#) kiekvienais metais privalome atlikti ES bendrojo biudžeto konsoliduotųjų metinių finansinių ataskaitų patikimumo auditą (**finansinį auditą**) ir jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo auditą (**atitikties auditą**). Remdamiesi struktūrizuotu finansų ir atitikties audito metodu, parengiame audito nuomonę (**patikinimo pareiškimą**).

Atlikdami metinius **finansinius auditus** tikriname, ar Komisija finansinėse ataskaitose teisingai pagal taikytiną finansinės atskaitomybės ir reglamentavimo sistemą pateikė finansinę informaciją. Laikomės tarptautinių audito standartų. Siekdami susidaryti nuomonę, tikriname, kaip veikia pagrindinės apskaitos procedūros, analizuojame ir sutikriname sąskaitas ir balansus ir atliekame pagrindinius testus.

Atlikdami **atitikties auditus** vertiname, ar Komisijos finansinėse ataskaitose nurodyta veikla, finansinės operacijos ir informacija atitinka audituojamam subjektui aktualias taisykles, teisės aktus, nuostatus ir sutartis.

Kad įvertintume, ar finansinėse ataskaitose atspindimos operacijos atitinka taikytinas ES taisykles ir kitus teisės aktus, daugiausia remiamės tiesioginiu statistiškai reprezentatyvioje imtyje esančių, atsitiktine tvarka atrinktų operacijų testavimu. Be to, išnagrinėjamos atrinktos **priežiūros ir kontrolės sistemos**, siekiant nustatyti, ar surinktos ES pajamos ir atlikti mokėjimai buvo apskaičiuoti teisingai ir ar jie atitinka ES teisinę ir reglamentavimo sistemą. Konkretiems svarbiausių ES biudžeto sričių vertinimams pateikti naudojamas **išsamus testavimas**. Jis kasmet yra taikomas visoms ES išlaidų schemoms ir atrinktoms valstybėms narėms. Savo audito išvadoms pagrįsti taip pat remiamės atitinkamu turimu **kitų** Komisijos ir ES valstybių narių administracijų **auditorių darbu**.

Veiklos auditai

Atlikdami atrinktus **veiklos auditus** vertiname ES pajamų arba išlaidų kokybę. Tikriname ES lėšas valdančių įstaigų ir institucijų programas, veiksmus, valdymo sistemas ir procedūras, kad įvertintume, ar šie ištekliai naudojami **ekonomiškai, efektyviai ir veiksmingai**.

Audito Rūmų veiklos auditų metu vertinami viešosios intervencijos proceso procedūros ir sistemos, įskaitant **indėlius** (programai įgyvendinti reikalingas finansines, žmogiškąsias, materialines, organizacines arba reguliavimo priemones), **išdirbius** (tai, kas sukurta pagal programą), **rezultatus** (nedelsiant pasireiškiantį programos poveikį tiesioginiams adresatams ar paramos gavėjams) ir **poveikį** (ilgalaikius pokyčius visuomenėje, kuriuos nulėmė ES veiksmi).

Europos Audito Rūmų DUK

4. Kokius pagrindinius savo audito darbo rezultatus skelbiame?

Audito Rūmų [darbo rezultatai yra keturių pagrindinių rūšių](#): metinės ataskaitos, specialiosios ataskaitos, apžvalgos ir nuomonės:

Savo **metinėse ataskaitose** pateikiame atliekamo **finansinio ir atitikties audito** darbo, susijusio su ES biudžetu, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemone (EGADP) ir Europos plėtros fondais, rezultatus. Be to, skelbiame **specialiąsias metines ataskaitas**, kuriose pateikiame savo atliktų ES agentūrų, decentralizuotų įstaigų ir bendrųjų įmonių **metinių finansinių auditų** rezultatus. Mūsų metinėse ataskaitose pateikiamas patikinimo pareiškimas arba audito nuomonė, kuria remdamasis Europos Parlamentas priima mūsų informacija grindžiamą sprendimą, ar patvirtinti atitinkamų metų ES biudžeto įvykdymą.

Savo **veiklos auditų** įvairiose išlaidų ir politikos srityse rezultatus skelbiame **specialiosiose ataskaitose**. Jose daugiausia dėmesio skiriama temoms, atspindinčioms problemas, su kuriomis susiduria ES, pavyzdžiui, ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui, Europos pridėtinei vertei, viešųjų finansų valdymui, aplinkos ir klimato veiksams.

2023 m. **paskelbėme 35 specialiąsias ataskaitas ir apžvalgas**, kuriose nagrinėjama daugelis iššūkių, su kuriais ES susiduria įvairiose ES išlaidų ir politikos srityse.

Taip pat paskelbėme **keturias nuomones**, kuriose nagrinėjome Komisijos pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.

Visas savo ataskaitas, apžvalgas ir nuomones skelbiame [mūsų interneto svetainėje 24 oficialiosiomis ES kalbomis](#). Mūsų interneto svetainėje taip pat skelbiami mūsų ataskaitose pateikti audituotos (-ų) įstaigos (-ų) atsakymai.

5. Kokius pinigus audituojame?

Mes kasmet audituojame **ES biudžeto pajamas ir išlaidas**. Tai – su mūsų patikinimo pareiškimu susijusio darbo dalis. Be to, audituojame **EGADP išlaidų tvarkingumą** ir dėl jo teikiame atskirą audito nuomonę.

Rengiant 2022 m. metinę ataskaitą, mūsų audito populiacija pajamoms ir išlaidoms testuoti atitinkamai sudarė 245,3 ir 220,5 milijardo eurų. Turėjome atskiras audito populiacijas ES biudžeto išlaidoms (166,8 milijardo eurų) ir EGADP išlaidoms (53,7 milijardo eurų) mūsų atitinkamoms nuomonėms pagrįsti.

Be to, audituojame kitas ES pajamas ir išlaidas, pavyzdžiui, 8-ojo, 9-ojo, 10-ojo ir 11-ojo Europos plėtros fondų (EPF), ES agentūrų ir bendrųjų įmonių pajamas ir išlaidas.

Mūsų veiklos audituose arba specialiosiose ataskaitose daugiausia dėmesio skiriama konkrečioms išlaidų ir politikos sritims, kurias remia ES, arba biudžeto ir valdymo temoms.

Europos Audito Rūmų DUK

6. Ką ir kur mes audituojame?

Europos Audito Rūmai turi savo patalpas Liuksemburge. Audito darbą atliekame Liuksemburge ir kitur nuvykę į vietą. Mūsų auditoriai dažnai vyksta į susitikimus su **Europos Komisija**, mūsų pagrindiniu audituojamu subjektu, ir kitomis ES institucijomis, ES agentūromis ir įstaigomis, valstybių narių nacionalinėmis, regioninėmis ir vietos institucijomis, ES delegacijomis ES nepriklausančiose šalyse ir tarptautinėmis organizacijomis, kurios valdo ES lėšas.

Mūsų auditoriai taip pat vyksta pas **ES lėšų gavėjus vietoje**: tiek ES viduje, tiek už jos ribų. Atlikdami patikras stebime ES biudžeto lėšų seką iki galutinių paramos gavėjų ir iš subjektų, kurie valdo ES politikos sritis ir programas, surenka ir išmoka ES lėšas, taip pat iš galutinių paramos gavėjų **renkame tiesioginius audito įrodymus**.

7. Kaip rengiame savo darbo programą?

Europos Audito Rūmai renkami ir vykdo savo audito darbą visiškai nepriklausomai.

Mūsų pagrindiniai ilgalaikio planavimo tikslai yra nustatyti [daugiametėje strategijoje](#). Be to, atliekame tęstinį planavimą, kurio metu nusprendžiame ir nurodome detaliau, ką audituosime kitais metais ir kokių tam reikės išteklių.

Rengdami savo darbo programą, atrenkame audito užduotis, atsižvelgdami į kelis objektyvius kriterijus, pavyzdžiui:

- riziką biudžetui ir politikos įgyvendinimui biudžeto lėšomis,
- finansinę apimtį,
- ankstesnę audito sričių aprėptį,
- galimą pridėtinę vertę / poveikį ir
- turimus išteklius.

Šiame procese taip pat atsižvelgiame į audito pasiūlymus, gautus iš mūsų institucinių suinteresuotųjų subjektų (Europos Parlamento komitetų, teikiamų per Komitetų pirmininkų konferenciją, ir valstybių narių nuolatinių atstovybių ES). Šio proceso pabaigoje patvirtiname savo darbo programą ir pabrėžiame ateinančių metų audito prioritetus, taip pat pateikiame išsamią informaciją apie specialiąsias ataskaitas ir apžvalgas, kurias ketiname parengti kartu su metinėmis ataskaitomis.

Suinteresuotiesiems subjektams pranešame apie [Audito Rūmų darbo programą](#) ir reguliariai atnaujiname orientacinį ataskaitų, kurios turi būti paskelbtos per 12 mėnesių, [tvarkaraštį](#).

Nors savo audito darbą planuojame iš anksto, reaguojame ir tada, kai dėl susiklosčiusių aplinkybių būtina atkreipti dėmesį į kylančias problemas ir tenka skubiai atlikti ES politikos srities auditą.

Europos Audito Rūmų DUK

8. Koks yra mūsų darbo poveikis?

Savo darbu **informuojame politikos formuotojus ir teisės aktų leidėjus apie sritis, kuriose ES galėtų pasitempti ateityje**. Informaciją pateikiame aiškiai ir prieinamai, nes manome, kad Europos piliečiai turėtų lengvai suprasti, kur buvo išleisti jų pinigai ir ar jie buvo išleisti atsakingai ir laikantis taisyklių.

Nors mūsų rekomendacijos nėra teisiškai privalomos, daugumai jų mūsų audituoti subjektai pritaria ir jas įgyvendina. Kai praėjus keleriems metams po mūsų ataskaitų paskelbimo peržiūrime atitinkamą audito sritį, nuolat nustatome, kad mūsų rekomendacijos turėjo teigiamą poveikį.

9. Kas dirba Europos Audito Rūmuose ir kokį vaidmenį atlieka Europos Audito Rūmų nariai?

Europos Audito Rūmai **veikia kaip kolegialus narių organas**: po vieną narį iš kiekvienos ES valstybės narės. Europos [Audito Rūmų narius](#) šešerių metų kadencijai su galimybe ją pratęsti skiria Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu. Europos Audito Rūmams vadovauja pirmininkas – kolegijos išrinktas narys. Pirmininkas eina pirmojo tarp lygių pareigas trejų metų kadencijai, kuri gali būti pratęsta.

Audito Rūmų nariai paskiriami į vieną iš [penkių audito kolegijų](#), kuriose tvirtinama dauguma mūsų audito ataskaitų, apžvalgų ir nuomonių. Audito kolegijos paskirsto užduotis savo nariams. Kiekvienas narys už savo audito užduotis atsiskaito audito kolegijai ir narių kolegijai.

Audito Rūmuose dirba apie **950 darbuotojų**. Nors dauguma jų yra auditoriai, Audito Rūmuose taip pat dirba vertėjai ir darbuotojai, kurie teikia pagalbines ir bendrojo administravimo paslaugas. Audito srityje dirba įvairiausių profesijų darbuotojai, turintys patirties tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose, įskaitant apskaitą, vidaus ir išorės auditą, teisę ir ekonomiką. Audito Rūmuose dirba **visų ES valstybių narių piliečiai**. Kaip ES pareigūnams, Audito Rūmų darbuotojams taikomi ES tarnybos nuostatai. Audito Rūmuose dirba beveik tiek pat moterų ir vyrų.

10. Kaip bendradarbiaujame su ES valstybių narių aukščiausiosios audito institucijomis?

Sutartyje dėl ES veikimo reikalaujama, kad Audito Rūmai ir valstybių narių aukščiausiosios audito institucijos (AAI) **bendradarbiautų pasitikėjimo dvasia**, drauge išlaikydami savo nepriklausomumą.

Su valstybėmis narėmis bendradarbiaujame daugiausia per ES AAI vadovų Ryšių palaikymo komitetą. Šis komitetas suteikia galimybę AAI keistis patirtimi ir metodiniais principais įvairiose darbo grupėse ir tinkluose. ES AAI vadovai kartą per metus susitinka aptarti aktualius bendrus klausimus. Daugiau informacijos rasite [ES ryšių palaikymo komiteto interneto svetainėje](#).

Europos Audito Rūmų DUK

11. Kaip prisidedame prie kovos su sukčiavimu?

Kaip ES išorės auditorius, **neturime įgaliojimų tirti įtariamo sukčiavimo atvejų**. Todėl mūsų auditai nėra skirti konkrečiai sukčiavimui aptikti. Tačiau, kai mūsų auditoriai nustato atvejų, kai įtariama, kad galėjo būti sukčiaujama, esame įpareigoti apie šiuos atvejus pranešti kompetentingoms institucijoms.

Jei nustatome įtariamo sukčiavimo atvejų, apie juos pranešame **Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF)**, Komisijos padaliniiui, atsakingam už įtariamų sukčiavimo ir korupcijos atvejų tyrimą, ir, kai taikoma, **Europos prokuratūrai** – nepriklausomai ES tarnybai, kuri tiria poveikį ES finansiniams interesams darančius nusikaltimus ir vykdo baudžiamąjį persekiojimą dėl jų. Taip pat perduodame visą susijusią informaciją ir įrodymus.

2023 m. OLAF pranešė apie 19 įtariamo sukčiavimo atvejų, kuriuos nustatėme atlikdami audito darbą. Apie 17 iš šių atvejų taip pat pranešė Europos prokuratūrai. Mūsų metinėje ataskaitoje dėl ES biudžeto pateikta papildoma informacija dėl įtariamo sukčiavimo atvejų pobūdžio ir, kai taikytina ir (arba) jei turima informacijos, vėlesnių OLAF rekomenduojamų finansinių susigrąžinimų.

12. Kur galima rasti daugiau informacijos apie Europos Audito Rūmus?

Daugiau informacijos apie mūsų darbą ir rezultatus rasite mūsų [interneto svetainėje](#):

Norėdami **sisisiekti su Europos Audito Rūmais**, siųskite mums e. laišką ECA-InstitutionalRelations@eca.europa.eu.